

Cyberpesten!

Wat is cyberpesten precies? En wat zijn de pedagogische voor- en nadelen van de moderne communicatiemiddelen?

Simone Leereveld vroeg het mediapedagoge Frederike Lems.

Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is pesten via internet. Via chat- of mailprogramma's belagen pestkoppen hun slachtoffers met negatieve bejegeningen. Hetzij met tekst, hetzij met beeldmateriaal. Het vervelende van cyberpesten is de anonimiteit. Kinderen weten niet wie hen op gemene wijze benadert. Is het één persoon of toch dat groepje vriendinnen?

Via de computer krijgen cyberpesters de kans hun slachtoffers te treffen op de plek waar elk kind zich veilig en geborgen moet voelen: thuis of op de opvang! Nu kinderen steeds jonger een mobieltje hebben, is ook sms een middel voor geniepige berichtjes. De anonimiteit maakt het pesten lastiger op te lossen. Slachtoffers voelen zich angstig en staan wantrouwend in hun sociale omgeving.

Digitale communicatie in de opvang

Zou je digitale communicatie moeten verbieden in de opvang, om cyberpesten te voorkomen? 'Nee', vindt Frederike Lems. 'Communiceren via msn, e-mail en sms hoort bij de jeugd. Sterker: het is positief voor hun sociale en emotionele ontwikkeling. Ik vind de bso een uitgelezen plek om kinderen te coachen in het veilig en verstandig gebruik van deze nieuwe middelen. De bso benadert het best de sfeer van thuis. Kinderen brengen daar privétijd door. Gebruik van internet en mobieltjes passen daarbij. Het contact met leeftijdgenoten plus de vertrouwde begeleiders creëren een prachtig klimaat om kinderen bij de hand te nemen binnen die digitale snelweg.' En: met de komst van internet nam het 'pesten' op zich niet toe. Wel leidde het tot een nieuwe vorm. 'Life-pesten' ervaren kinderen als veel erger. Dat heeft ook ingrijpendere gevolgen voor hun welbevinden.

Hoe ontdek je of iemand virtueel gepest wordt?

Zet de computer op een centrale plek. De non-verbale communicatie (zit een kind relaxed achterover, of angstig ineengedoken voor het beeldscherm) plus uitroepen van pret dan wel afschuw zijn belangrijke signalen. Installeer samen met de kinderen een 'msn-geschiedenis'. Daarmee kun je de internetconversaties terughalen. Bespreek dat je dit alleen gebruikt, wanneer jij je zorgen om hen maakt. Bijvoorbeeld omdat een kind zich opvallend verdrietig gedraagt na een chatmoment en er niet over wil praten.

Wat zijn de voordelen van dat internetcontact?

- Kinderen kunnen snel en op brede schaal hun contacten onderhouden. Ook met vakantievriendjes, vriendjes in het ziekenhuis, of dat nichtje in het buitenland.
- Huiswerkopdrachten, een feestje? Via Hyves is er vlot (én gratis!) overleg.
- *Wat ben jij goed in schaatsen! Supervet, jouw nieuwe laarzen.* Kinderen kunnen iets extra's van zichzelf tonen. Als leeftijdgenoten daar complimenteus op reageren, is dat positief voor het zelfbeeld.
- Veel (pre)pubers zijn op zoek naar hun identiteit. Hoe wil ik eruitzien; waar sta ik voor; wat draag ik uit? Ook via Hyves kunnen zij testen hoe ze op anderen overkomen.
- Internetcontact verbreedt lotgenoten. Er ontstaan vriendschappen tussen, bijvoorbeeld, chronisch zieke kinderen of kinderen die een ouder verloren hebben. Ze weten van elkaar wat ze doormaken en kunnen elkaar goed helpen.

Hoe reageren kinderen op slachtoffers van cyberpesten?

Kinderen vinden cyberpesten veelal laf en reageren fel op dergelijke uitingen. Wanneer pesters op Hyves of YouTube hun praktijken zichtbaar maken, keuren leeftijdgenoten dit in de regel af. Zij verdedigen slachtoffers en bieden support en troost via mail of msn. Ook bij minder schokkend negatief gedrag is er grote onderlinge correctie. Kinderen kunnen internetredacties op de hoogte brengen van wangedrag. Elke redactie wil bekendstaan als een positief mediaplatform en zal maatregelen nemen. Help de kinderen uit te zoeken hoe zij redacties kunnen benaderen.

Met één simpele druk op de PrintScreen-knop, rechtsboven op het toetsenbord, kan een kopie van ongewenste berichtgeving worden gemaakt en opgeslagen. Dit is soms handig als bewijsmateriaal. Door kinderen hierover te informeren, overzien zij middelen tegen en consequenties van cyberpesten.

Tips

Start met de groep een Hyves-account en bespreek elke keuze.
Bezoek de website www.medialessen.nl eens om inspiratie op te doen voor groeps gesprekken of activiteiten.

Wijs de kinderen op hun privacy

Kinderen uit de bovenbouw zijn enthousiaste internetklets-kousen. Deze prepubers denken, passend bij hun ontwikkelingsfase, sterk vanuit hun eigen perspectief. Zij vragen zich niet af: 'Wat ik nú grappig, leuk of spannend vind, is dat blijvend en ook voor anderen grappig, leuk of spannend?' Dat hun informatie op de laptop voor iedereen toegankelijk is, dus helaas ook voor onprettige doeleinden, beseffen zij niet altijd.

Met concrete tips kun je kinderen duidelijk maken dat ze voorzichtig moeten zijn met hun persoonlijk materiaal. 'Vertel alleen wat je ook jouw oma vertelt.' 'Publiceer alleen die foto, die je ook op de voorpagina van een krant zou zetten.'

Vertel de kinderen dat ze hun inlogcodes en wachtwoorden geheim moeten houden. Zo krijgen cyberpesters geen kans hun account te hacken en het vanuit hun naam te beheren.

Wanneer je met kinderen praat over cyberpesten, schroom dan niet te wijzen op de, soms zelfs juridische, gevolgen van dit pestgedrag.

Wat kun je met een cyberpester doen?

Ook de cyberpester zelf verdient aandacht. Zelfs het alleraardigste kind kan zich laten verleiden door de anonieme macht van internet. Wat leidde tot dit gedrag? Werd het kind zelf geplaagd? Was het een uit de hand gelopen grap? Puur bedoeld om – uit nieuwsgierigheid – te ervaren hoe het voelt om zoiets te doen? Mocht je een geval van cyberpesten signaleren en de dader(s) kunnen achterhalen, ga dan intern in beraad. Wat vaak positief werkt, is een gesprek met beide betrokken gezinnen tegelijk. Door eerlijk met elkaar te praten, ontdekken kinderen welke effecten anoniem gedrag heeft op de ander én henzelf. Hanteert jouw opvang een pestprotocol? Daar hoort cyberpesten bij.

Oprechte belangstelling

Kinderen hebben de behoefte om urenlang met elkaar te kletsen. Ze kunnen hun eerdere groepsgesprekken op het schoolplein, thuis of op de opvang voortzetten via msn en Hyves, ondersteund met leuke plaatjes.

Wil je kinderen hierin ook binnen de opvang goed begeleiden, dan moet je weten op welk niveau zij bezig zijn. Ga in gesprek. Oprechte belangstelling is de koevoet voor een gespreksopening. 'Wat is er zo leuk aan chatten; wat biedt msn, kan ik ook een Hyves-account openen?' Door jezelf een beetje van den domme te houden en het kind als dé deskundige alles te laten vertellen, ontdek je snel genoeg waar voor jou de informatieve taak ligt.

De meeste kinderen zijn op geen enkele wijze bij cyberpesten betrokken. Toch moeten ook zij leren hun eigen privacy en die van anderen te beschermen. Daarin ligt voor de opvang een belangrijke taak.

Informatie

Sites:

www.mijnkindonline.nl   www.kindofmedia.nl
www.veiligonline.be   www.clicksafe.be
www.saferinternet.be

Literatuur:

Uw kind op internet van E. Bergervoet & J. Pardoën, Uitgeverij Bruna
Mijn kind online – Hoe begeleid je je kind op internet? J. Pardoën & R. Pijpers, Uitgeverij SWP
Verliefd op internet – Over het internetgedrag van pubers. Justine Pardoën & Remco Pijpers, Uitgeverij SWP